

Hugræn Innsæisþjálfun (HI)

HI 7 A – Að hrapa að ályktunum II

© Moritz, Woodward & Viðarsdóttir (12|22)

www.uke.de/mct

Birting myndefnis er með góðfúslegu leyfi listamanna og höfundarréttarhafa. Nánari upplýsingar (listamaður, titill) má finna í lok kynningar.

Að hrapa að ályktunum

Við tökum oft ákvörðun án þess að vita allan sannleikann

- Ástæður/kostir: ???
- Ókostir: ???

Að hrapa að ályktunum

Við tökum oft ákvörðun án þess að vita allan sannleikann

- Ástæður/kostir: Sparar tíma, veitir öryggi, lætur þig líta út fyrir að vera ákveðin/-n og hæf/-ur (Orðatiltækið: “Röng ákvörðun er betri en engin ákvörðun”)
- Ókostir: ???

Að hrapa að ályktunum

Við tökum oft ákvörðun án þess að vita allan sannleikann

- Ástæður/kostir: Sparar tíma, veitir öryggi, lætur þig líta út fyrir að vera ákveðin/-n og hæf/-ur (Orðatiltækið: “Röng ákvörðun er betri en engin ákvörðun”)
- Ókostir: Hætta á því að taka ranga ákvörðun

Að hrapa að ályktunum

Hvenær drögum við ályktanir án þess að vita allar staðreyndir málsins?

Hvenær?	Dæmi
...þegar við höfum takmarkaðan aðgang að upplýsingum	???
...þegar við alhæfum út frá fyrri reynslu	???
...þegar ákvörðunin skiptir litlu máli	???

Að hrapa að ályktunum

Hvenær drögum við ályktanir án þess að vita allar staðreyndir málsins?

Hvenær?	Dæmi
...þegar við höfum takmarkaðan aðgang að upplýsingum	Atvinnuviðtal: erfitt að vita mikið um vinnuumhverfið og vinnufélagana áður en þú byrjar að vinna.
...þegar við alhæfum út frá fyrri reynslu	???
...þegar ákvörðunin skiptir litlu máli	???

Að hrapa að ályktunum

Hvenær drögum við ályktanir án þess að vita allar staðreyndir málsins?

Hvenær?	Dæmi
...þegar við höfum takmarkaðan aðgang að upplýsingum	Atvinnuviðtal: erfitt að vita mikið um vinnuumhverfið og vinnufélagana áður en þú byrjar að vinna.
...þegar við alhæfum út frá fyrri reynslu	Alhæfing getur leitt til fordóma (“séð einn, séð þá alla”).
...þegar ákvörðunin skiptir litlu máli	???

Að hrapa að ályktunum

Hvenær drögum við ályktanir án þess að vita allar staðreyndir málsins?

Hvenær?	Dæmi
...þegar við höfum takmarkaðan aðgang að upplýsingum	Atvinnuviðtal: erfitt að vita mikið um vinnuumhverfið og vinnufélagana áður en þú byrjar að vinna.
...þegar við alhæfum út frá fyrri reynslu	Alhæfing getur leitt til fordóma (“séð einn, séð þá alla”).
...þegar ákvörðunin skiptir litlu máli	Velja tegund af köku, lit af sokkum, hvað skal borða í hádegismatinn o.s.frv. ...

Fljótþærnislegar ályktanir - dæmi

Þáttur

Dæmi

Afrit af forsíðu
Stern, sem birti
falsaðar
dagbækur Hitlers

Árið 1983 birti þýska tímaritið *Stern* (stjarna á þýsku) leynilegar dagbækur Adolf Hitlers, leiðtoga nasista í þýskalandi (1933-1945). Tímaritið borgaði 9.3 milljónir þýsk mörk (um 5 milljón \$) fyrir þær, þrátt fyrir að grunur hafi verið uppi um að dagbækurnar væru falsaðar. Sem dæmi má nefna að þá kom í ljós að eitt ljóðiði sem, samkvæmt dagbókunum, Hitler samdi, var samið af öðru ljóðskáldi árið 1980. Nokkrum dögum eftir að dagbækurnar voru birtar í the *Stern*, staðfesti þýska rannsóknarlögreglan að það væri ekki nokkur vafi á því að dagbækurnar væru falsaðar. Listaverka falsari að nafni Konrad Kujau hafði skrifað þær. Ef *Stern* hefði beðið eftir niðurstöðum úr rannsókn þýsku rannsóknarlögreglunnar, hefði tímaritið ekki lent í þessu hneykslismáli.

Að hrapa að ályktunum - dæmi

- flökkusögur -

KKK á Marlboro?

Flökkusaga	Með og á móti	“sannanir”
<p>Síðan 1980 hafa gengið sögusagnir um að merkingar á Marlboro sígarettu-pökkum gefi til kynna að Ku Klux Klan séu eigendur þess.</p>	<p>Með: ???</p> <p>Á móti: ???</p>	 <p>Mar = Mar = jew? lboro = orob = horrible</p>

Að hrapa að ályktunum - dæmi

- flökkusögur -

KKK á Marlboro?

Flökkusaga	Með og á móti	“sannanir”
<p>Síðan 1980 hafa gengið sögusagnir um að merkingar á Marlboro sígarettu-pökkum gefi til kynna að Ku Klux Klan séu eigendur þess.</p>	<p>Með:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rauði liturinn á hvíta bakgrunninum á pakkanum myndar stafinn “K” • Þegar “Mar” er snúið við myndast orðið “jew” – “lboro” lesið afturábak myndar næstum því orðið “horrible” = “horrible jew” (sjá til hægri) • Mottóið þeirra “veni, vidi, vici” (kom, sá og sigraði) er talið vera slagorð KKK <p>Á móti: ???</p>	 <p>Mar = Mar = jew? lboro = orobl = horrible</p>

Að hrapa að ályktunum - dæmi

- flökkusögur -

KKK á Marlboro?

Flökkusaga	Með og á móti	“sannanir”
<p>Síðan 1980 hafa gengið sögusagnir um að merkingar á Marlboro sígarettu-pökkum gefi til kynna að Ku Klux Klan séu eigendur þess.</p>	<p>Með:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rauði liturinn á hvíta bakgrunninum á pakkanum myndar stafinn “K” • Þegar “Mar” er snúið við myndast orðið “jew” – “lboro” lesið afturábak myndar næstum því orðið “horrible” = “horrible jew” (sjá til hægri) • Mottóið þeirra “veni, vidi, vici” (kom, sá og sigraði) er talið vera slagorð KKK <p>Á móti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Marlboro var stofnað af Philipp Morris, frá Englandi; engin tenging við KKK • Marlboro fékk nafnið eftir götu í London: Marlborough street • Mottóið er ekki tengt KKK 	 <p>Mar = Mar = jew? lboro = orobl = horrible</p>

Að hrapa að ályktunum - dæmi

- flökkusögur -

Á Ku Klux Klan Marlboro?

Nei!

Hvernig verða samsæriskenningar til?

???

Hvernig verða samsæriskenningar til?

- Þær eru oft meira spennandi en raunveruleikinn!
- Þær byggja á staðhæfingum sem erfitt er að sannreyna (t.d. að “veni, vidi, vici” sé mottóið hjá Ku Klux Klan?).
- Þær innihalda ekki aðrar skýringar (t.d. getur nafnið “Marlboro” haft allskonar merkingar þegar búið er að snúa því fram og til baka, t.d. orðin labor og Roma).
- Flökkusögur byggja stundum á staðreyndum sem eru teknar úr samhengi. Mikilvægi þessara smáatriða er einnig stórlega ýkt (í fyrstu virka þrjú rauðu K-in hafa einhverja merkingu, en það sannar þó ekki neitt).

Hvernig verða samsæriskenningar til?

- Það eru til fjölmörg dæmi þess að minnihlutahópum og öðrum sem voru fyrirlitnir af samfélaginu var ranglega kennt um óviðráðanlega atburði og stórslys. Til dæmis á miðöldum var göldrum eða trúarlegum minnihlutahópum oft kennt um ef uppskera var léleg.
- Þessar einföldu skýringar drógu úr spennu, ótta og gáfu fólki trú um að þau hefðu stjórn á aðstæðum.

Af hverju erum við að þessu?

- Rannsóknir sýna að í geðrofi hefur fólk tilhneigingu til að taka ákvarðanir sem byggja á takmörkuðum upplýsingum. Slík ákvörðunartaka getur auðveldlega leitt til mistaka.

Af hverju erum við að þessu?

- Rannsóknir sýna að í geðrofi hefur fólk tilhneigingu til að taka ákvarðanir sem byggja á takmörkuðum upplýsingum. Slík ákvörðunartaka getur auðveldlega leitt til mistaka.
- Í geðrofi er skynjun á raunveruleikanum ólíkur skynjun annarra. Ólíklegar túlkanir, sem flestir aðrir væru ósammála, eru oft teknar til greina.

Hvernig geðrof getur leitt til rangtúlkunnar- Dæmi

Atburður	Skýring í geðrofi	Aðrar skýringar
Útskriftinni af spítalanum er flýtt.	Þú ert viss um að lækarnir hafa gefist upp.	Það losnaði óvænt herbergi í íbúðarkjarna.
Hugsunin “þú ert einskis virði” er stöðugt að skjóta upp kollinum.	Þú ert viss um að þessi hugsun komi frá símaloftneti á þakinu.	Flest allir fá einhvertímann neikvæðar hugsanir um sjálfan sig.
Sálfræðingurinn þinn sagði orð sem þú varst einmitt að fara segja.	Sálfræðingurinn getur lesið hugsanir mínar.	Það er algengt að nota þetta orð í samhengi við umræðuefnið.

Getur einhver deilt eigin reynslu?

Æfing

- Á næstu glærum verða sýndar myndir af mismunandi málverkum. Reynið að finna út hvað málverkin heita og útiloka nöfn sem passa ekki.

Æfing

- Á næstu glærum verða sýndar myndir af mismunandi málverkum. Reynið að finna út hvað málverkin heita og útiloka nöfn sem passa ekki.
- Ræðið *kosti og galla* hvers svarmöguleika.

Æfing

- Á næstu glærum verða sýndar myndir af mismunandi málverkum. Reynið að finna út hvað málverkin heita og útiloka nöfn sem passa ekki.
- Ræðið *kosti og galla* hvers svarmöguleika.
- Takið einnig fram hversu viss þið eruð með ykkar svör.

Æfing

- Á næstu glærum verða sýndar myndir af mismunandi málverkum. Reynið að finna út hvað málverkin heita og útiloka nöfn sem passa ekki.
- Ræðið *kosti og galla* hvers svarmöguleika.
- Takið einnig fram hversu viss þið eruð með ykkar svör.
- Takið sérstaklega eftir atriðum sem geta útilokað svarmöguleika.

- a. Játning framhjáhalds
- b. Tilhugalíf
- c. Tilkynning um dauðsfall ættingja
- d. Blómasalinn

- a. Játning framhjáhalds
- b. Tilhugalíf
(Karl Zewy, 1896)
- c. Tilkynning um dauðsfall ættingja
- d. Blómasalinn

- a. Munkurinn
- b. Fyllibyttan
- c. Lesandi efnafræðingurinn
- d. Bókaormurinn

- a. Munkurinn
- b. Fyllibyttan
- c. Lesandi efnafræðingurinn
(Johann Peter von Langer, 1756-1824)
- d. Bókaormurinn

- a. Herbergi þjónsins
- b. Ímyndaði sjúklingurinn
- c. Fátæka skáldið
- d. Skýli fyrir heimilislausa

- a. Herbergji þjónsins
- b. Ímyndaði sjúklingurinn
- c. Fátæka skáldið
(Carl Spitzweg, 1835)
- d. Skýli fyrir heimilisláusa

- a. Vonda nornin
- b. Glaði strákurinn
- c. Skólausi þjófurinn
- d. Áminning

a. Vonda nornin

b. Glaði strákurinn

c. Skólausi þjófurinn

d. **Áminning**

(Ferdinand Georg Waldmüller, 1846)

- a. Heimsóknin
- b. Niðursokkinn í rannsóknir
- c. Skáldið
- d. Bókasafnið hans afa

- a. Heimsóknin
(Carl Spitzweg, 1849)
- b. Niðursokkinn í rannsóknir
- c. Skáldið
- d. Bókasafnið hans afa

Valfrjálst: Myndband

Valfrjálst: Myndband sem snýr að efni dagsins má finna á eftirfarandi vefslóð:

http://www.uke.de/mct_videos

Ræðið hvernig myndbandið tengist efni dagsins.

[fyrir meðferðaraðila:

sum myndböndin innhalda málfar sem gæti verið óviðeigandi fyrir suma áhorfendur eða eftir menningu. Vinsamlegast horfið á myndböndin fyrir fram áður en tekin er ákvörðun um hvort þau verði sýnd.]

- a. Horfist í augu við skrímsli
- b. Fyllibyttan
- c. Martröð
- d. Veiðislys

- a. Horfist í augu við skrímsli
- b. Fyllibyttan
- c. Martröð
- d. Veiðislys
(Carl Spitzweg, 1839)

- a. Fyllerí
- b. Kósakka bréfið
- c. Sjómann
- d. Fyrir átökin

- a. Fyllerí
- b. Kósakka bréfið
(Ilja Jefimowitsch Repin, 1891)
- c. Sjómann
- d. Fyrir átökin

- a. Barnaafmæli
- b. Fræðimaðurinn
- c. Hvíld ferðamansins
- d. Gleraugnasalinn

- a. Barnaafmæli
- b. Fræðimaðurinn
- c. Hvíld ferðamansins
- d. Gleraugnasalinn
(Frederick Daniel Hardy, 1826-1911)

- a. Fanginn í Salamanca
- b. Vatnssali Sevilla
- c. Vínsmökkun í Malaga
- d. Róninn í Madrid

- a. Fanginn í Salamanca
- b. Vatnssali Sevilla
(Diego Velázquez, 1623)
- c. Vínsmökkun í Malaga
- d. Róninn í Madrid

- a. Riddarinn
- b. Sunnudagsgangan
- c. Ekill
- d. Sári elskhuginn

- a. Riddarinn
- b. Sunnudagsgangan
- c. Ekill
(Carl Spitzweg, 1844)
- d. Sári elskhuginn

- a. Fótsnyrtingin
- b. Samráðsfundur
- c. Aflimun
- d. Aðdáandinn

- a. Fótsnyrtingin
(Edgar Degas, 1873)
- b. Samráðsfundur
- c. Aflimun
- d. Aðdáandinn

- a. Eltingaleikurinn
- b. Heimilislausá fólkid
- c. Ólögleg aðkoma
- d. Ávaxtaþjófarnir

- a. Eltingaleikurinn
- b. Heimilislausu fólkid
- c. Ólögleg aðkoma
- d. Ávaxtaþjófarnir
(Hermann Kauffmann, 1848)

- a. Uppskeran
- b. Kvöldbænir
- c. Jarðarförin
- d. Garðyrkjumaður

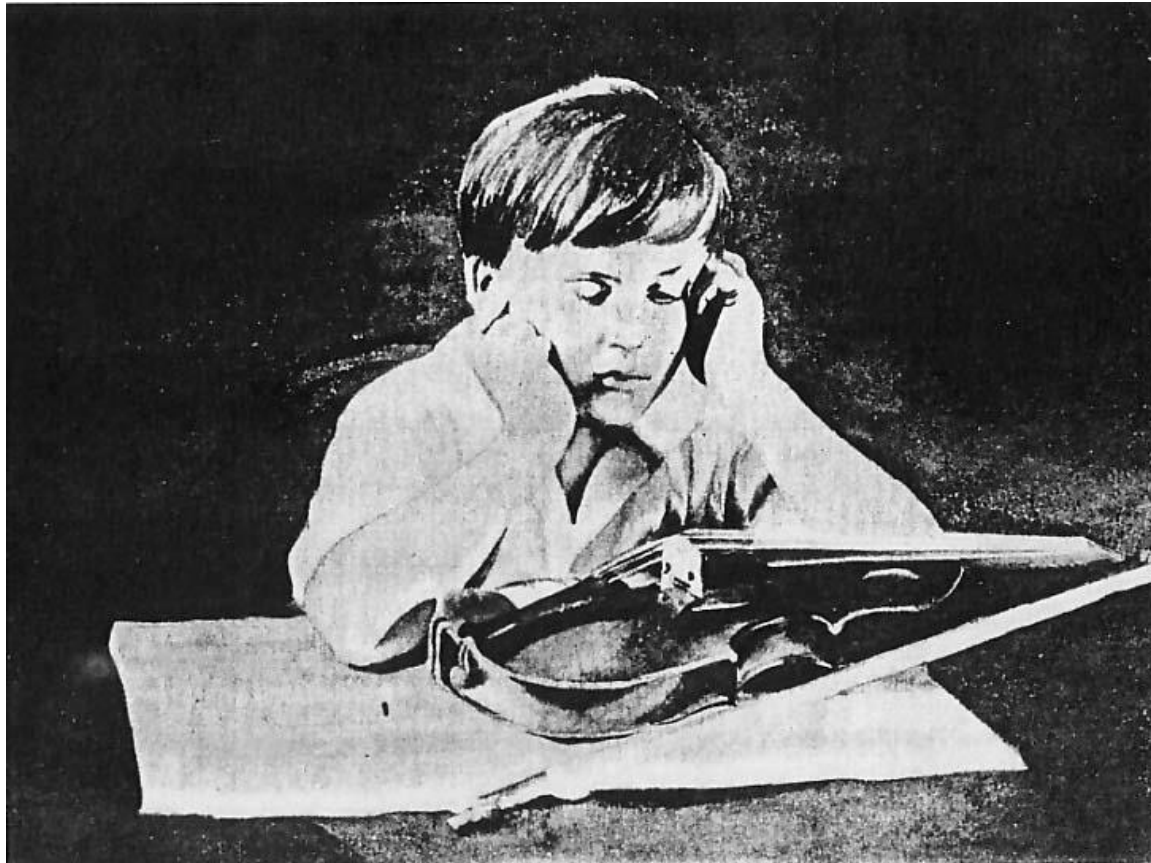
- a. Uppskeran
- b. Kvöldbænir
(Jean-Fancois Millet, 1859)
- c. Jarðarförin
- d. Garðyrkjumaður

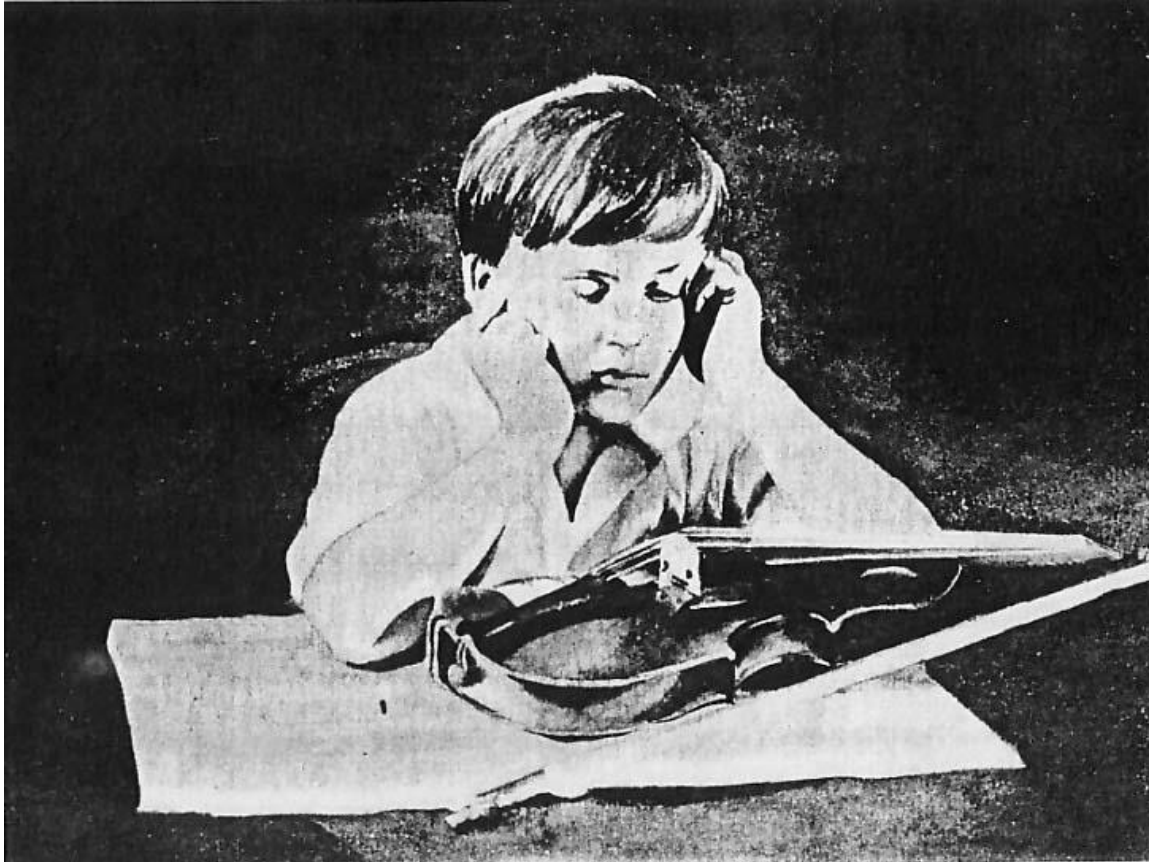
- a. Gangan
- b. Beðið eftir fiskiskipinu
- c. Syrgjendur
- d. Á flóttu

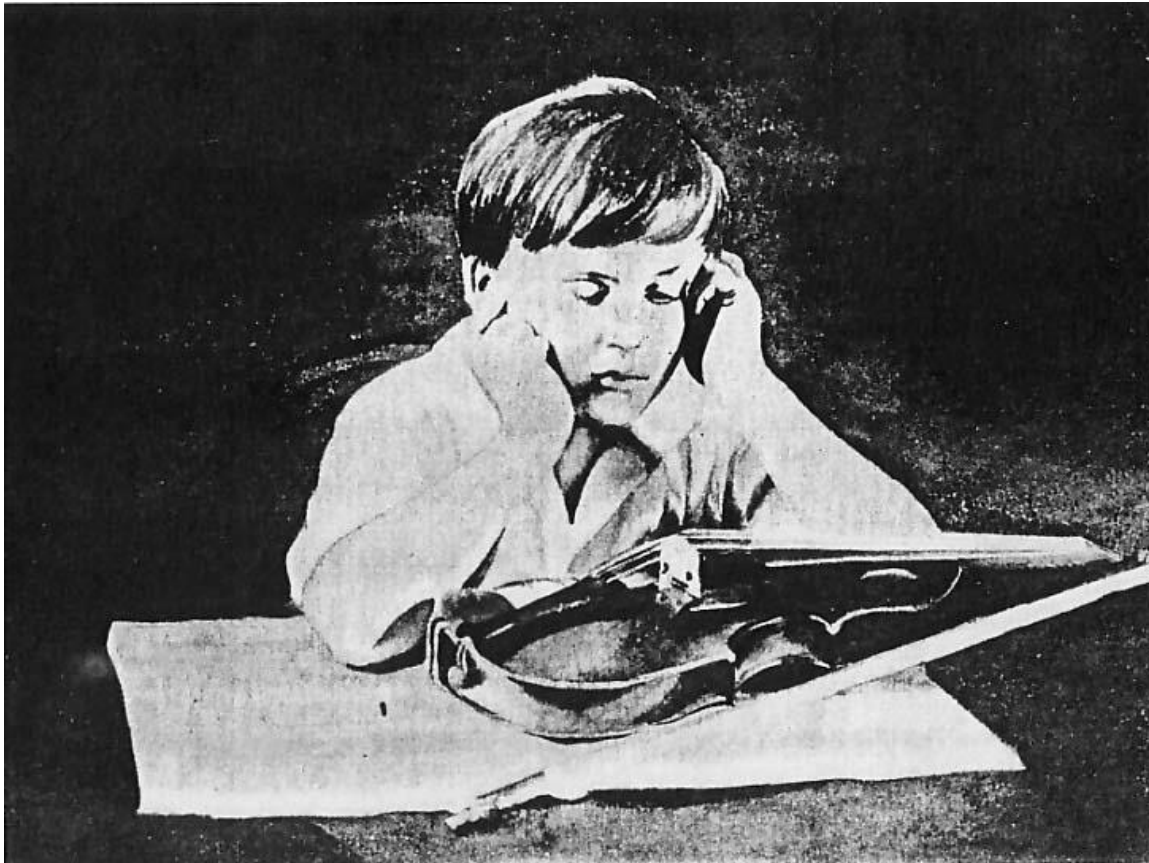
- a. Gangan
- b. Beðið eftir fiskiskipinu
(Philip Lodewijk F. Sadée, 1837-1904)
- c. Syrgjendur
- d. Á flóttu

Hvað er að gerast á myndinni?

- a. Strákurinn hatar að spila á fiðlu en foreldrar hans neyða hann til þess.
- b. Blindur strákur óskar þess að hann geti spilað á fiðlu.
- c. Strákurinn braut fiðlu föður síns og er hræddur við að segja honum það.
- d. Strákurinn er hæfileikaríkur tónlistarmaður og er að einbeita sér fyrir tónleika.

- a. Strákurinn hatar að spila á fiðlu en foreldrar hans neyða hann til þess.
- b. Blindur strákur óskar þess að hann geti spilað á fiðlu.
- c. Strákurinn braut fiðlu föður síns og er hræddur við að segja honum það.
- d. Strákurinn er hæfileikaríkur tónlistarmaður og er að einbeita sér fyrir tónleika.

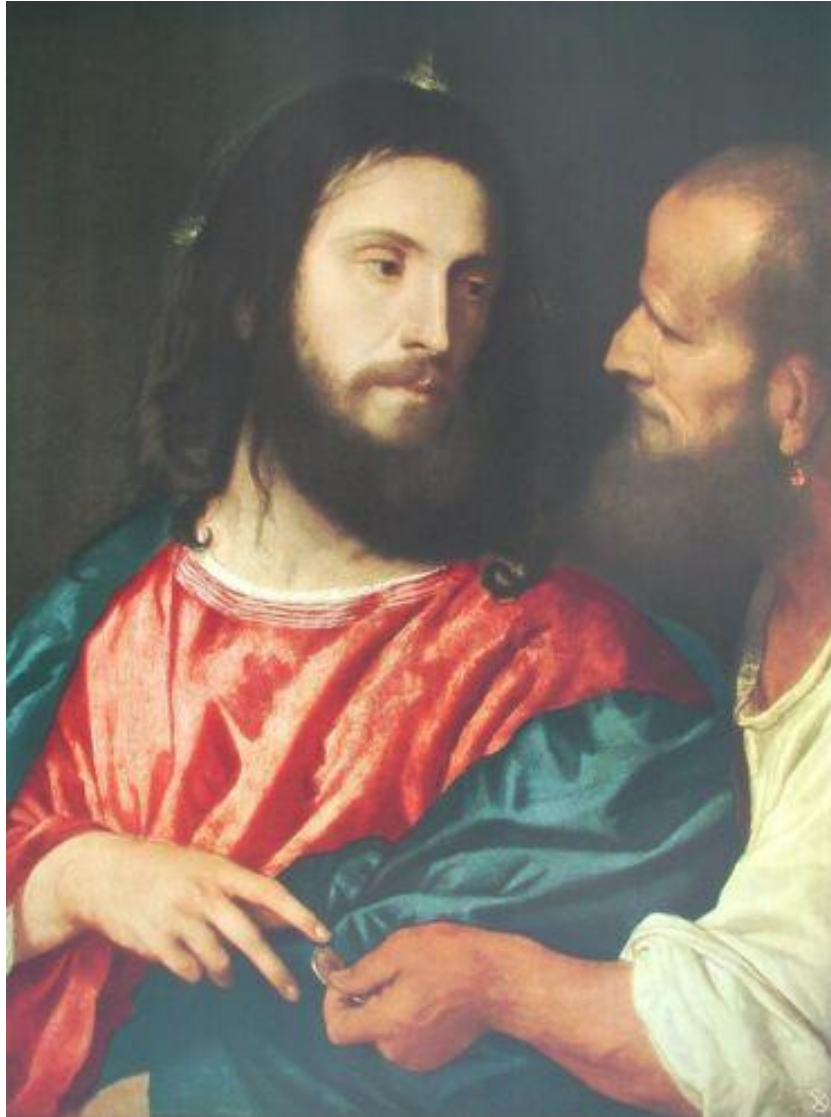

- a. Ástarbréfið
- b. Vondi nágranninn
- c. Flutningur
- d. Landfræðingurinn

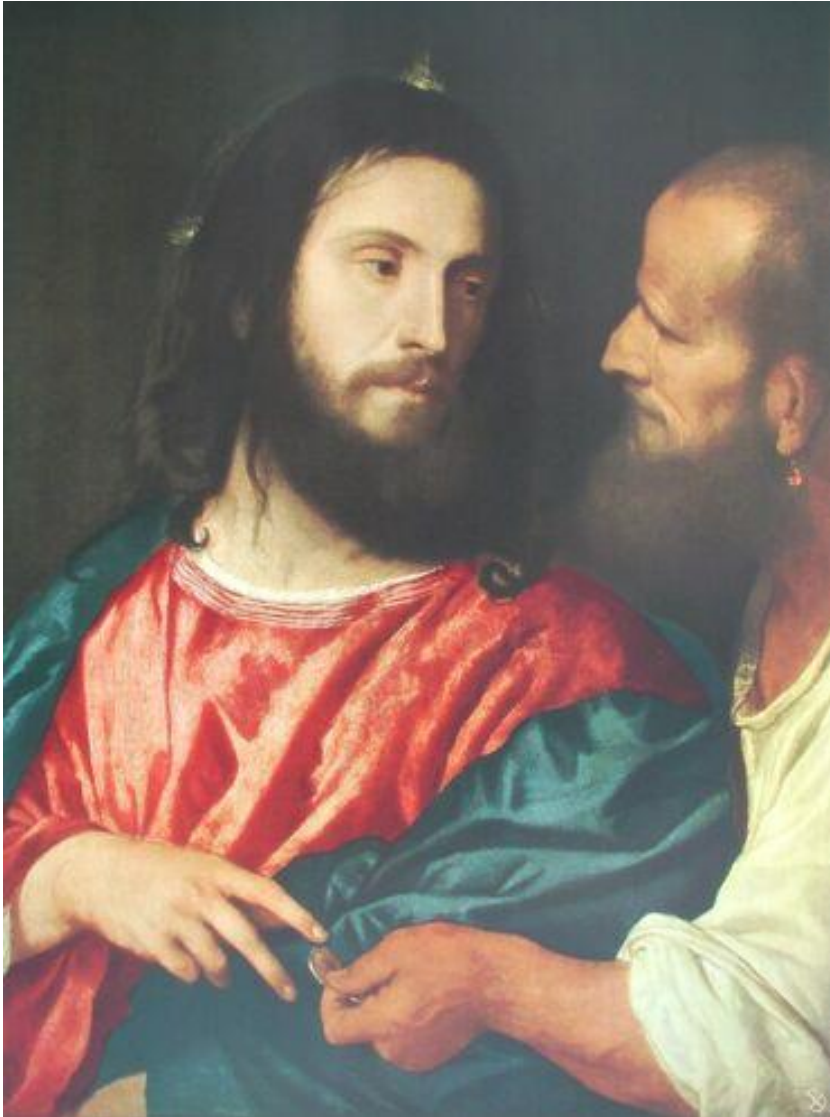

- a. Ástarbréfið
(Carl Spitzweg, 1860)
- b. Vondi nágranninn
- c. Flutningur
- d. Landfræðingurinn

- a. Spilling
- b. Messíasinn
- c. Vaxtapinginn
- d. Aðalsmaður og sjóræningi

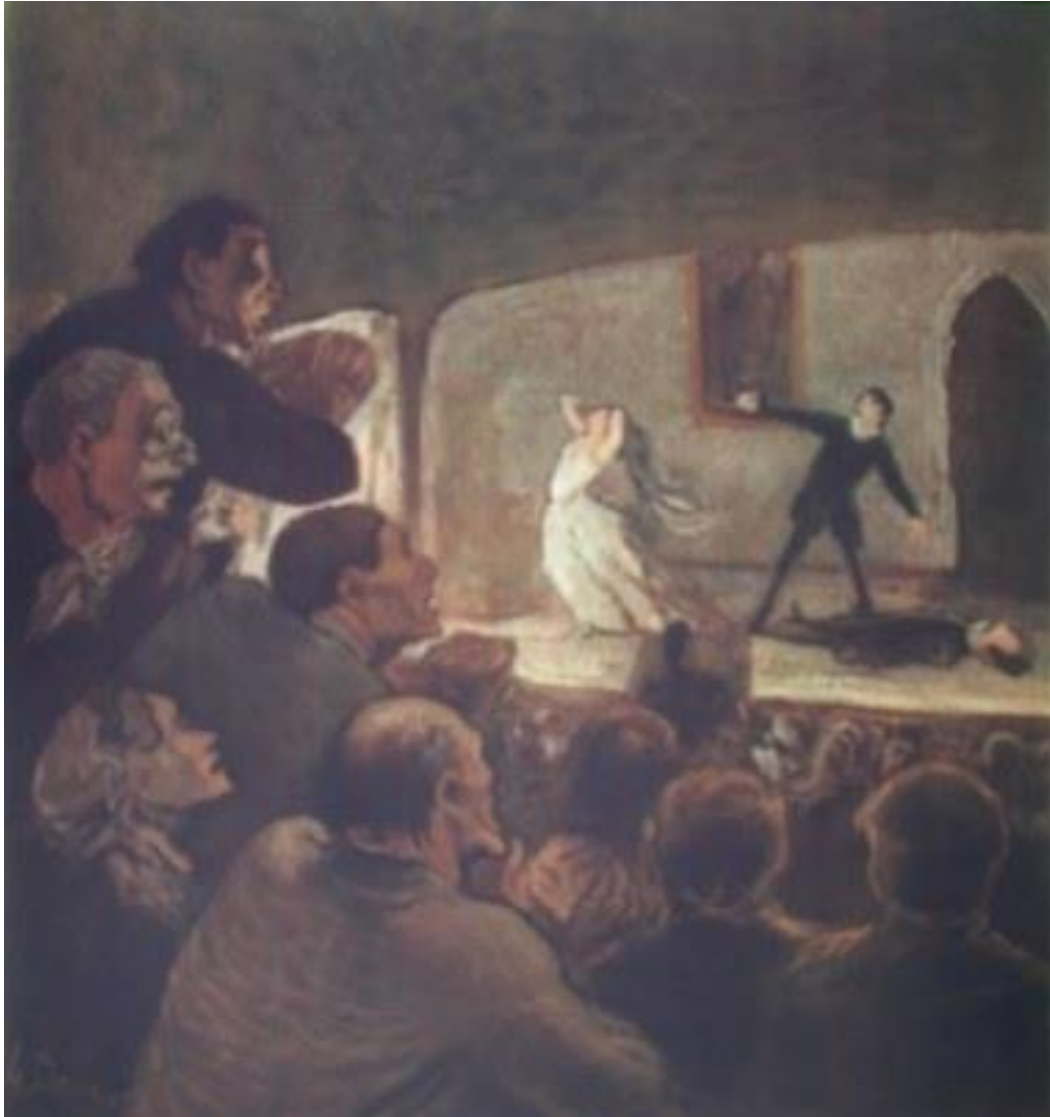
- a. Spilling
- b. Messíasinn
- c. Vaxtapinginn
(Tizian, 1524)
- d. Aðalsmaður og sjóræningi

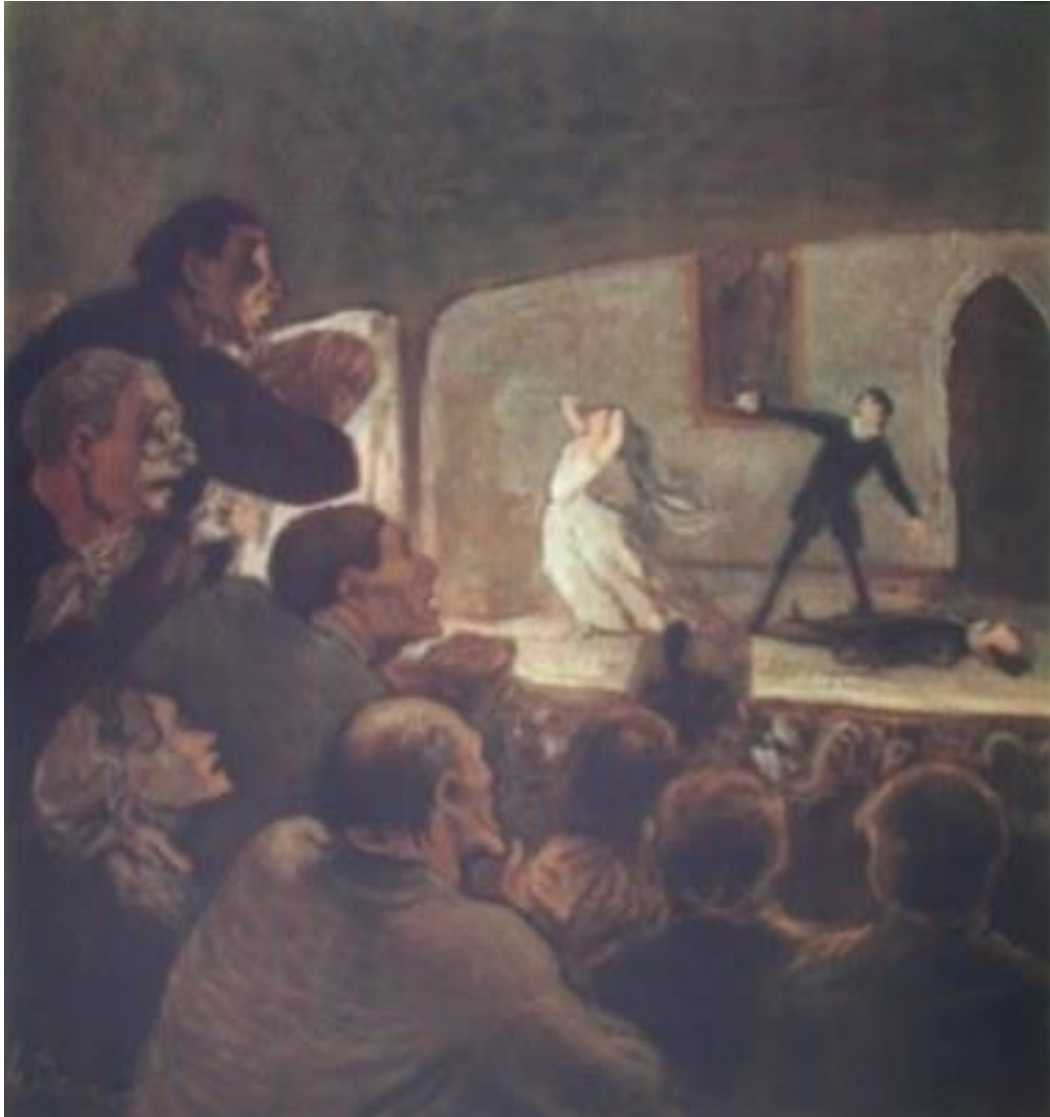
- a. Fulli skíthællinn
- b. Slúður kerlingar
- c. Að bjóða upp í dans
- d. Jarðarfaraveislan

- a. Fulli skíthællinn
- b. Slúður kerlingar
- c. Að bjóða upp í dans
(Peter Buamgartner, 1834-1911)
- d. Jarðarfaraveislan

- a. Vitni að morði
- b. Leikrit
- c. Í bíó
- d. Brúður á flótta

- a. Vitni að morði
- b. Leikrit
(Daumier Honoré, 1831/32)
- c. Í bíó
- d. Brúður á flótta

Tenging við daglegt líf

Lærdómur:

- Þegar eitthvað skiptir miklu máli skal forðast að taka fljótfrænislega ákvörðun og taka til greina allar upplýsingar (“allur er varinn góður”).

Tenging við daglegt líf

Lærdómur:

- Þegar eitthvað skiptir miklu máli skal forðast að taka fljótfrænislega ákvörðun og taka til greina allar upplýsingar (“allur er varinn góður”).
- **Dæmi:** Maður sem talar óskýrt: *Er hann fullur?*
- Nánari athugun: Er maðurinn að koma af barnum eða er áfengislykt af honum?
Maðurinn gæti verið með málþroskaröskun eftir heilablóðfall eða aðra málhömlun.

Tenging við daglegt líf

Lærdómur:

- Þegar eitthvað skiptir miklu máli skal forðast að taka fljótfrænislega ákvörðun og taka til greina allar upplýsingar (“allur er varinn góður”).
- **Dæmi:** Maður sem talar óskýrt: *Er hann fullur?*
- Nánari athugun: Er maðurinn að koma af barnum eða er áfengislykt af honum?
Maðurinn gæti verið með málþroskaröskun eftir heilablóðfall eða aðra málhömlun.
- Munið að fljótfrænislegar ákvarðanir auka líkur á mistökum.
- Þegar eitthvað skiptir litlu máli er hröð ákvarðanataka hjálpleg (t.d. þegar velja á tegund af jógúrti eða köku).

Tenging við daglegt líf

Lærdómur:

- Þegar eitthvað skiptir miklu máli skal forðast að taka fljótfrænislega ákvörðun og taka til greina allar upplýsingar (“allur er varinn góður”).
- **Dæmi:** Maður sem talar óskýrt: *Er hann fullur?*
- Nánari athugun: Er maðurinn að koma af barnum eða er áfengislykt af honum?
Maðurinn gæti verið með málþroskaröskun eftir heilablóðfall eða aðra málhömlun.
- Munið að fljótfrænislegar ákvarðanir auka líkur á mistökum.
- Þegar eitthvað skiptir litlu máli er hröð ákvarðanatataka hjálpleg (t.d. þegar velja á tegund af jógúrti eða köku).
- Það er mannlegt að gera mistök – gerum ráð fyrir því að hafa stundum rangt fyrir okkur.

Tenging við daglegt líf

Lærdómur:

- Þegar eitthvað skiptir miklu máli skal forðast að taka fljótfrænislega ákvörðun og taka til greina allar upplýsingar (“allur er varinn góður”).
- **Dæmi:** Maður sem talar óskýrt: *Er hann fullur?*
- Nánari athugun: Er maðurinn að koma af barnum eða er áfengislykt af honum?
Maðurinn gæti verið með málþroskaröskun eftir heilablóðfall eða aðra málhömlun.
- Munið að fljótfrænislegar ákvarðanir auka líkur á mistökum.
- Þegar eitthvað skiptir litlu máli er hröð ákvarðanatataka hjálpleg (t.d. þegar velja á tegund af jógúrti eða köku).
- Það er mannlegt að gera mistök – gerum ráð fyrir því að hafa stundum rangt fyrir okkur.
- Byggið mikilvægar ákvarðanir á traustum staðreyndum. Hafið alltaf í huga hvaða afleiðingar rangar ályktanir og túlkanir geta haft.

Hvernig tengist þetta geðrofi?

Rannsóknir sýna að í geðrofi hefur fólk tilhneigingu til að hrapa að ályktunum og vera ofurviss um ákvörðun sína. Hröð ákvarðanataka er líklegri þegar við erum undir miklu álagi.

Hvernig tengist þetta geðrofi?

Rannsóknir sýna að í geðrofi hefur fólk tilhneigingu til að hrapa að ályktunum og vera ofurviss um ákvörðun sína. Hröð ákvarðanataka er líklegri þegar við erum undir miklu álagi.

Dæmi: Eiríkur ætlaði að keyra í skólann en fann ekki bíllyklana. Hann telur að umsjónaraðilar hans hafi tekið lyklana til að koma í veg fyrir að hann keyri í skólann.

Bakgrunnur: Hann er viss um að fólkið í háskólanum vilji reka hann.

En!: Af hverju ættu umsjónaraðilar hans að vilja að hann yrði rekinn úr skólanum? Hvernig ættu þeir að hafa fengið lyklana? Er möguleiki á því að Eiríkur hafi týnt lyklunum sínum sjálfur?

Hvernig tengist þetta geðrofi?

Rannsóknir sýna að í geðrofi hefur fólk tilhneigingu til að hrapa að ályktunum og vera ofurviss um ákvörðun sína. Hröð ákvarðanataka er líklegri þegar við erum undir miklu álagi.

Dæmi: Eiríkur ætlaði að keyra í skólann en fann ekki bíllyklana. Hann telur að umsjónaraðilar hans hafi tekið lyklana til að koma í veg fyrir að hann keyri í skólann.

Bakgrunnur: Hann er viss um að fólkið í háskólanum vilji reka hann.

En!: Af hverju ættu umsjónaraðilar hans að vilja að hann yrði rekinn úr skólanum? Hvernig ættu þeir að hafa fengið lyklana? Er möguleiki á því að Eiríkur hafi týnt lyklunum sínum sjálfur?

Mikilvægt er að taka tillit til margskonar upplýsinga. Ræðið mismunandi ástæður og skoðanir við fólk sem þið treystið.

Takk fyrir tímann!

fyrir meðferðaraðila:

Vinsamlegast afhentu vinnublöð. Kynntu app okkar COGITO (sækja án endurgjalds).

www.uke.de/mct_app

Pictures used in this module are reproduced with indirect (creative commons license) or direct permission of the artists listed below, for which we would like to express our gratitude! A full list can be obtained via www.uke.de/mct. If we have involuntarily breached copyright, please accept our apologies. In this case, we kindly ask creators for their permission to use their work under the “fair use” policy.

Die in diesem Modul verwendeten Bilder wurden mit der indirekten (creative commons Lizenz) oder direkten Zustimmung der untenstehenden Künstler reproduziert, wofür wir uns herzlich bedanken möchten! Eine vollständige Liste ist hinterlegt auf www.uke.de/mkt. Sollten wir unbeabsichtigt gegen das Urheberrecht verstoßen haben, so bitten wir dies vielmals zu entschuldigen und bitten nachträglich um die Verwendungserlaubnis.

Nafn ljósmyndara/Artist Name Fotograf/Künstler	Heimild/ Quelle	Nafn myndar/ Name des Bildes	CC = used with corresponding creative commons license; PP = used with personal permission of artist CC = genutzt unter creative commons Lizenz, PP = verwendet mit persönlicher Zustimmung des Künstlers	Lýsing/Kurzbeschreibung
forsíðumynd <i>Stern</i>	GHDI – Image (ghi-dc.org)	Meintar Hitlersdagbækur	Ef brotið er gegn höfundarrétti biðjum við höfundinn að hafa samband við okkur.	Afrit af forsíðu Stern, sem birti falsaðar dagbækur Hitlers
miss_blackbutterfly	flickr	“One thousand Americans stop smoking every day - by dying. They say Nicotine patches are great. Stick one over each eye and you can't find your cigarettes.”	CC	Marlboro cigarette boxes/Marlboro Zigarettenschachteln

All reproduced paintings are in the public domain because their copyright has expired (all artists died more than 70years ago).

Alle abgebildeten Kunstwerke sind gemeinfrei (“public domain”), da die Schutzfrist des Urheberrechts unseres Wissens abgelaufen ist (“public domain”; alle Künstler verstarben vor mindestens 70 Jahren). Alle Reproduktionen gelten ebenfalls als gemeinfrei.

Að hrapa að ályktunum dæmi

- Flökkusögur -

Flökku- sögur	Samsæriskenning	“Sönnun”
<p>Sagt er að landingin á tunglinu árið 1969 hafi aldrei átt sér stað og hafi eingöngu verið tilbúningur.</p>	<p>Rök með?</p>	 <p>A photograph showing an astronaut in a white spacesuit standing on the lunar surface. To the left, an American flag is planted in the ground. The surface is dark and dusty with visible footprints. The background is the black void of space.</p>

Að hrapa að ályktunum dæmi

- Flökkusögur -

Flökku- sögur	Samsæriskenning	“Sönnun”
<p>Sagt er að landingin á tunglinu árið 1969 hafi aldrei átt sér stað og hafi eingöngu verið tilbúningur.</p>	<p>Ástæður USA:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. “Tækni sigur” í samkeppni við Sovétríkin um ferðir til geimsins, sem höfðu verið á undan að senda gervihnött út í geiminn 2. Dregur athyglina frá Víetnamstríðinu 3. NASA falsaði landinguna vegna hræðslu við niðurskurð frá ríkinu 	 <p>A photograph of an astronaut in a white spacesuit standing on the lunar surface. To the left, an American flag is planted in the ground. The surface is dark and dusty with visible footprints.</p>

Að hrapa að ályktunum dæmi

- Flökkusögur -

Flökku- sögur	Með og á móti	“Sönnun”
<p>Sagt er að landingin á tunglinu árið 1969 hafi aldrei átt sér stað og hafi var eingöngu verið tilbúningur.</p>	<p>Með: ???</p>	

Að hrapa að ályktunum dæmi

- Flökkusögur -

Flökku- sögur	Með og á móti	“Sönnun”
<p>Sagt er að landingin á tunglinu árið 1969 hafi aldrei átt sér stað og hafi var eingöngu verið tilbúningur.</p>	<p>Með:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Fáninn hreyfist: ómögulegt þar sem það er ekki neitt andrúmsloft/veður á tunglinu 2.Mynd af stjörnulausum himni og mismunandi skuggum bendir til að myndin sé tekin í stúdíói 3.Í skilaboðum Armstrongs geimfara: hann var of snöggur að svara skilaboðum Nixon forseta. Útvarpsmerki þurfa lengri tíma til að sendast á milli en það tók Armstrong að svara. 	

Að hrapa að ályktunum dæmi

- Flökkusögur -

Flökku- sögur	Með og á móti	“Sönnun”
<p>Sagt er að landingin á tunglinu árið 1969 hafi aldrei átt sér stað og hafi var eingöngu verið tilbúningur.</p>	<p>Á móti: ???</p>	

Að hrapa að ályktunum dæmi

- Flökkusögur -

Flökku- sögur	Með og á móti	“Sönnun”
<p>Sagt er að landingin á tunglinu árið 1969 hafi aldrei átt sér stað og hafi var eingöngu verið tilbúningur.</p>	<p>Á móti:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Ástæðan fyrir því að flaggið sveiflast er vegna þess að því haldið uppi með stuðningsbandi 2.Næturmyndir ná ekki að fanga veika ljósgjafa með tímastillingu → því eru engar stjörnur 3.Mismunandi skuggar eru vegna þess að yfirborð tunglsins er ójafnt 4.Viðtalið hafði verið klippt til að koma í veg fyrir langar þagnir í samtali Nixon og Armstrong 	 <p>A photograph of an astronaut in a white spacesuit standing on the lunar surface. To the left, an American flag is planted in the ground. The surface is dark and dusty with visible footprints. The background is the black void of space.</p>

Að hrapa að ályktunum dæmi

- Flökkusögur -

Var landingin á tunglinu tilbúningur?

Nei!

Leikstjórinn Roland Emmerich (Independence Day):
“Landingin á tunglinu (...) var einfaldlega of góð. Það hefði verið ómögulegt að sviðsetja slíkt árið 1960. Það væri jafnvel erfitt að sviðsetja slíkt í dag, þrátt fyrir mun betri tækni.”

Heimild: Þýska sjónvarpsstöðin ZDF: “Varist samsæri” [Beware conspiracy]

Hvernig byrja slíkar flökkusögur og samsæriskenningar?

???

Hvernig byrja slíkar flökkusögur og samsæriskenningar?

- Þær eru oft meira spennandi en raunveruleikinn.
- Þær eru oft byggðar á staðreyndum sem er erfitt að sanna og fólk trúir auðveldlega (t.d. að fáninn hreyfist bendir til þess að myndin hafi verið tekin á jörðinni).
- Þær innihalda engar aðrar skýringar (t.d. að stjörnulaus himinn getur verið útskýrður með tæknilegum takmörkunum næturljósmyndunar).
- Flökkusögur taka staðreyndir úr samhengi og blása þær upp.